

Vergaderjaar 2024–2025

**21 501-34**

**Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport**

**Nr. 439**

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 april 2025

Hierbij stuur ik u het verslag van de informele bijeenkomst van EU-cultuurministers van 7–8 april 2025 die plaatsvond in Warschau en werd georganiseerd door het Poolse EU-voorzitterschap.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,  
E.E.W. Bruins

Tijdens de informele bijeenkomst stonden drie onderwerpen op de agenda:

1. Debat over de bescherming van cultureel erfgoed tegen natuurlijke en door mensen veroorzaakte rampen.
2. Werkontbijt Europees Cultuur Kompas.
3. Debat over het ondersteunen van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals bij de start van hun carrière.

De bijeenkomst werd geopend en voorgezeten door Hanna Wróblewska, de Poolse Minister van Cultuur en Nationaal Erfgoed.

### **1. De bescherming van cultureel erfgoed tegen natuurlijke en door mensen veroorzaakte rampen**

Het debat begon met twee speeches. Glenn Micallef, Europese commissaris met de portefeuille Intergenerationele Rechtvaardigheid, Jeugd, Cultuur en Sport, gaf aan dat de Europese Commissie drie belangrijke punten zag voor de bescherming van erfgoed: capaciteitsopbouw, Europese weerbaarheid op verschillende terreinen, waaronder civiel, militair en door publiek private samenwerking, en zoveel mogelijk doen om schade aan erfgoed door natuurlijke rampen te voorkomen of beperken.

Daarna schetste Mykola Tochytskyi, de Oekraïense Minister voor Cultuur en Strategische Communicatie, de gevolgen voor cultuur en erfgoed van de inval van Rusland. Hij noemde de behoefte van Oekraïne aan een mechanisme om hulp van de EU-lidstaten te coördineren en vroeg aandacht voor illegale handel van cultuurgoederen.

Nederland heeft de in de geannoteerde agenda beschreven inzet ingebracht in de discussie.<sup>1</sup> Nederland heeft aangegeven dat dit onderwerp goed aansluit bij het Nederlandse beleid voor de bescherming van cultuur tijdens gewapende conflicten. Zo is afgelopen najaar een Taskforce Veilig Erfgoed ingericht, om de weerbaarheid van de erfgoedsector in Nederland te verhogen. Daarnaast heeft Nederland het UNESCO Haags Verdrag inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict (1954, hierna Haags Verdrag) en bijbehorende protocollen ondertekend, waarbij Nederland zich vorig jaar specifiek heeft ingezet voor het 70-jarige jubileum van het Verdrag. Nederland heeft zich dus internationaal gecommitteerd om erfgoedbescherming in tijden van oorlog zoveel mogelijk te waarborgen, mede door het treffen van preventieve maatregelen om erfgoed te beschermen in vredetijd. Nederland voldoet aan het Haags Verdrag door onder meer in de Erfgoedwet illegale handel en invoer en uitvoer van cultuurgoederen tegen te gaan, door middel van verschillende beschermingsregimes en maatregelen. Verder ontwikkelt en voert het Ministerie van Defensie lesprogramma's uit over cultuurhistorische en maatschappelijke achtergronden en de noodzaak tot erfgoedbescherming in gebieden waar de Nederlandse krijgsmacht deelneemt of gaat deelnemen aan vredes-, humanitaire of crisisbeheersingsoperaties.

Nederland heeft in de discussie aangegeven steun te blijven geven aan de bescherming, herstel en wederopbouw van het Oekraïense culturele erfgoed en de culturele sector. Waar mogelijk en indien gevraagd zal Nederland hulp bieden bij het implementeren van Europese standaarden

---

<sup>1</sup> Tweede Kamer, vergaderjaar 2024–2025, 21 501-34, nr. 434. Informele OJCS Raad (cultuur en media) d.d. 7 en 8 april 2025 | Tweede Kamer der Staten-Generaal

en werkwijzen. Ook ondersteunt Nederland Oekraïne met onder meer training ten behoeve van forensische bewijsverzameling voor accountability en tegengaan illegale handel, digitalisering van erfgoedobjecten, reconstructieplanning met Oekraïne en Nederlandse architecten, alsook bezoekersprogramma's van culturele professionals naar Nederland.

Door alle lidstaten werd steun uitgesproken aan Oekraïne voor hulp bij het beschermen en herbouwen van cultureel erfgoed en aan de erfgoedsector. De oproep van Oekraïne voor meer coördinatie van de hulp wordt gesteund door de Europese Commissie met het voorstel voor een platform om informatie uit te wisselen.

Veel lidstaten, inclusief Nederland, vroegen ook aandacht voor de invloed van klimaatverandering en de effecten daarvan op cultureel erfgoed. Hiervoor worden in verschillende lidstaten maatregelen genomen om schade te voorkomen.

## **2. Werkontbijt Europees Cultuur Kompas**

Eurocommissaris Glenn Micallef gaf een presentatie over het plan voor een Europees Cultuur Kompas. De Europese Commissie heeft voor ogen dat het een strategie wordt die richting geeft, voor samenhang zorgt en een ambitieuze visie is voor het cultuurbeleid in de EU. Het plan van de Commissie is om lidstaten en stakeholders hier uitgebreid bij te betrekken en de strategie van daaruit op te bouwen. De Europese Commissie wil de strategie Europees Cultuur Kompas voor eind 2025 afronden.

Nederland heeft zoals eerder aangekondigd in de geannoteerde agenda aangegeven positief te zijn over het idee van het ontwikkelen van een Europees Cultuur Kompas. Het Kompas biedt de mogelijkheid om samenhang te bevorderen in het Europese cultuurbeleid en beleid met raakvlakken met of kansen voor cultuur. Nederland heeft aangegeven veel waarde te hechten aan de samenwerking rond cultuur in Europa omdat het bijdraagt aan het versterken van waarden van artistieke vrijheid, de vrijheid van meningsuiting en een onafhankelijke en vrije pers. Daarbij heeft Nederland benadrukt dat het van belang is om aandacht te hebben voor meertaligheid en culturele diversiteit in de EU. Ook zal Nederland oog hebben voor de verdeling van bevoegdheden tussen de Europese Commissie en de lidstaten en de samenhang met de onderhandelingen rond het MFK. Nederland heeft waardering uitgesproken voor een proces waarin stakeholders en lidstaten uitgebreid worden betrokken.

De reacties van de lidstaten waren overwegend positief over het ontwikkelen van een strategie, maar bleven algemeen omdat er nog weinig bekend is. In de inbreng werd vaak verwezen naar huidige (geopolitieke) ontwikkelingen in de wereld en het belang van het beschermen en behouden van cultuur en het beschermen van waarden als artistieke vrijheid, vrijheid van meningsuiting en een onafhankelijke en vrije pers die cultuur mogelijk maken. Ook werd de meerwaarde van een sterke culturele sector door lidstaten benoemd voor het behoud van een democratische samenleving. Aandachtspunten van de lidstaten voor cultuurbeleid waren: omgaan met AI en digitalisering (ook in relatie tot meertaligheid), inclusiviteit en diversiteit, duurzaamheid, internationale culturele samenwerking als «soft diplomacy» en werkomstandigheden van kunstenaars en creatieve professionals.

### **3. Debat over het ondersteunen van jonge kunstenaars en culturele en creatieve professionals bij de start van hun carrière.**

Door professor Marek Krajewski and Adam Mickiewicz van de Universiteit van Poznan werd een presentatie gegeven over de arbeidsomstandigheden van kunstenaars in de EU.

Zoals eerder aangegeven in de geannoteerde agenda heeft Nederland tijdens het debat aangegeven dat het bevorderen van de carrière van startende kunstenaars een prioriteit is van het cultuurbeleid in Nederland. In Nederland bestaan al verschillende mogelijkheden voor startende kunstenaars via de Rijkscultuurfondsen. Daarnaast kunnen jonge en startende kunstenaars in Nederland gebruikmaken van de algemene voorzieningen voor sociale zekerheid. Verder kunnen zij ook gebruikmaken van enkele algemene tijdelijke regelingen bij Platform ACCT die bijdragen aan het verbeteren van de arbeidsvoorwaarden en professionele ontwikkeling van werkenden in de culturele en creatieve sector.

Tijdens het debat werd de lidstaten gevraagd wat zij doen om de carrière van jonge kunstenaars te ondersteunen. Veel lidstaten zien dit als een belangrijk onderwerp. Er werden veel uiteenlopende nationale instrumenten genoemd. Veelgenoemd zijn belastingvoordelen voor specifiek (werknemers binnen) de culturele en creatieve sector, specifieke subsidie-regelingen en toegang tot (culturele) scholing. Met betrekking tot Europese samenwerking lag de nadruk op kennisuitwisseling.